

Rhamnus cathartica FK TOPPMYRA E – getapel FK TOPPMYRA E

Brett upprättväxande buske till mindre träd, med glänsande grönt bladverk

KORT VÄXTBESKRIVNING

- Växtnamn: Rhamnus cathartica FK TOPPMYRA E – getapel FK TOPPMYRA E
Härdighet: Zon 1-4(5)
Växtsätt: Mindre träd/buskräd, påminner i naturen om ett litet tätkronigt vildpäron. Höjd 4-5 m.
Blomning: Blommorna utgörs av små grönaktiga stjärnor i täta knippen på korta sidoskott
Frukt: Liten svart plattrund stenfrukt som sitter i täta samlingar på korta skaft, mognar i september
Blad/grenar: Friskt grönt bladverk, parallellnerviga blad som faller gröna under senhösten utan höstfärg. I grenarnas skottspetsar sitter en sylvass torn.
Växtplats: Sol-halvskugga. Förekommer i naturen i rikare ängsmarker upp till Mälardalen.
Användning: Landskapsväxt. Används som buskagekomplement i landskapsplanteringar.
Övrigt: Landskapsväxt med svensk härkomst. Mindre antal finns i produktion, till större projekt kan produktion göras mot beställning.
E-merit: Svensk klimatanpassad frökälla.
Ursprung: Utvald av Tomas Lagerström, Projekt Svenska Frökällor, SLU, Ultuna.

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Bakgrund/ursprung

Geografiskt sett är getapel en parallellart till slån. De är båda kalkgynnade arter som företrädesvis växer i Sydsverige, längs ostkusten upp till Dalälven. E-materialet kommer från en hagmark väster om Uppsala.

Beskrivning

Getapel, eller vägtorn som den tidigare också kallades, är en större buske eller ett litet träd, upp till 6-7 meter. Arten har ett styvt utspärrat växtsätt. Äldre grenar och stammar påminner om vildpäron, även om den inte har päronets regelbundet i rutor uppspruckna bark.

Knopparna är korsvis motsatta, vilket ger grenverket en tydlig arkitektur. Härvidlag skiljer den sig från slån, som har strödda knoppar. Knopparna är mörkbruna och spetsiga, dessutom sitter ofta en smal sylvass torn långt ut på skottet. Skottet är brunt, lätt silvrigt.

Bladverket är skinande blankt och består av äggformigt elliptiska blad, 4-7 cm långa, fint tandade. Bladen är mörkt gröna på ovansidan och ljusare under, vanligen kala, tunna med 3-5 nervpar. Getapel får ingen uttalad höstfärg och bladen faller av gröna, stundom lätt gulnande.

Blommorna består av små grön gula stjärnliknande blommor på korta skaft. De sitter i täta samlingar. I september mognar de runda, svarta, blanka frukterna, som är ca 0,6 cm i diameter. Getapel är en gammal kulturväxt, främst odlad som färgväxt.

Växtplats

Getapel föredrar varma, väl-dränerade, näringsrika växtplatser. Den är kalkgynnad. Den växer gärna i steniga betesmarker i till exempel lerlandskapet i Mälardalen. Eftersom den inte blir så högvuxen slås den ibland ut i samband med igenväxning när den skuggas ner av täta enheter av större träd. Arten är härdig i zon 1-4(5).

Användning

Arten är med sin resliga växt och lätt torniga grenverk utmärkt till landskapsbuskage tillsammans med hassel, olvon, skogstry och måbär. Den är också lämplig som landskapssolitär i beteslandskapet, där den ibland utvecklas till små träd som gör att den kan tas för ett vildpäron, om man bortser från eventuell frukt. Den kan också användas som buskageväxt i parker men är även en fantastisk växt till klippta häckar.

Övrigt

Getapel är mycket frisk och har ett blankt bladverk. Den säljs som i första hand som 2-åriga barrotade häck- och landskapsplantor.

Växtbeskrivning/källa

Tomas Lagerström, SLU, Ultuna

Publicerad i Gröna Fakta 7/2003, Växter för framtiden V.

Övrig litteratur:

Aldén, B. m.fl. 1998. Kulturväxtlexikon. LT:s förlag.

Bean, W. J. 1976. Trees & Shrubs Hardy in the British Isles. Vol III, 8th edition. John Murray.

Krüssman, G. 1977. Handbuch der Laubgehölze, Band III, 2 Auflage. Paul Parey.

Mossberg, B. 1992. Den Nordiska Floran. W & W.

Tandre, A. 2003. Muntligt meddelande.